

Thorvald Lindquist

Byggnadskonservatorn Thorvald Lindquist avled den 8 juli 1994. Han föddes i Pargas den 7 oktober 1912 i en familj, som var en bärare av gamla hantverkstraditioner. Fadern var modellsnickare, modern hade en bror som var målare, och en av hennes förfäder var den kände målaren Daniel Hjulström, som vid mitten av 1700-talet dekorerade kyrkorna i Närpes och Nykarleby.

För en yngre generation var Thorvald Lindquist framför allt känd för sina kyrkorestaureringar och för sina djupa kunskaper gällande färgsättningens kulturhistoria, speciellt i fråga om interiörer och möbler. Den som hade förmånen att samarbeta med honom redan under årtiondena efter kriget vet att han hade ett betydligt bredare register; han var en skicklig modellbyggare och han gjorde otaliga uppmättningsritningar, som man kan se publicerade i vetenskapliga avhandlingar och i dokumentära skrifter av typen Suomen kirkot – Finlands kyrkor.

Efter genomgången mellanskola i Pargas började Thorvald Lindquist 1927 arbeta som målare. Efter några år av praktiskt arbete utbildade han sig till dekorationsmålare under en treårig kurs vid Åbo privata yrkesinstitut, och eftersom han redan under studietiden i institutet hade visat intresse för historiska stilar och metoder, anställdes han sommaren 1939 för arbetena på Klosterbacken i Åbo av stadens museichef, Nils Cleve.

Kontakterna med museerna i Åbo återupptogs genast efter krigsslutet, men redan 1946 lockades Lindquist till Helsingfors av Nils Cleve, som året innan hade flyttat över till Arkeologiska kommissionen. Därmed inleddes ett långt samarbete med dels Cleve, dels Lars Pettersson, som före sin utnämning till professor i konsthistoria vid Helsingfors universitet var intendent vid kommissionens historiska avdelning. Själv blev jag fr.o.m. 1947 medlem av detta »team», som en bra bit in på 1950-talet ansvarade för en stor del av det arbetsfält, som i dag sköts av Museiverkets byggnadshistoriska avdelning. Somrarna upptogs framför allt av omfattande stadsinventeringar; dessa gällde Borgå 1947 och 1948, Ekenäs 1950, Raumo 1950 och 1951, samt Kajana och Torneå 1952.

Vid samma tid hann Lindquist även med andra uppgifter; han byggde två stora modeller av Sveaborg år 1808, av vilka den ena placerades i själva fästningen i anslutning till Armfelt-museet, medan den andra ställdes ut i Armémuseum i Stockholm. Mycket arbetsdryg var modellen av Nunnekapellet på Åbo slott; i skalan 1:20 byggdes modellen av utsågade miniatyrtegel som en bekräftelse på att en förnyad välvning av kapellet var möjlig enligt antikvariskt godtagbara metoder. På Åbo slott ansvarade Lindquist också för rekonstruktionen av den år 1941 förstörda slottskyrkans interiör utgående från en planritning och ett antal fotografier.

Lindquists förmåga att med säker hand hantera penna, passare och linjal och att med kort varsel för publicering utföra uppmättningsritningar och perspektivbilder, utgjorde länge hans huvudsyssla vid kommissionen. Ett storverk, som tillkom under hans fritid, var illustrationsmaterialet för Lars Petterssons doktorsavhandling om de ortodoxa träkyrkorna i Fjärrkarelen. Själv hade jag nöjet att vintern 1963–64 dagligen samarbeta med »Thurre» under fem månader: det var då vi som medlemmar av Scandinavian Joint Expedition to Nubia utgrävde och uppmätte elva koptiska kyrkoruiner på den östra Nilstranden i norra Sudan. Där, liksom under stadsinventeringarna, imponerades jag av hans arbetskapacitet; det som uppmättes på dagen renritades på kvällen i en så perfekt form, att resultaten senare kunde publiceras.

Efterhand som personalen utökades vid Arkeologiska kommissionen – en självständig byggnadsenhet inrättades 1966 – kom Thorvald Lindquist att i allt högre grad ägna sig åt de uppgifter, för vilka han i sin ungdom hade utbildat sig, nämligen restaurering och konservering av målade ytor i kyrkor, herrgårdar och andra gamla byggnader. Sitt första större restaureringsarbete utförde han redan 1952; det var då fråga om den 1687–89 byggda ödekyrkan i Tervola, som efter en omfattande upprustning kunde återinvigas och på nytt tas i bruk.

Under de sista tio åren vid Arkeologiska kommissionen/Museiverket, fram till sin pensionering 1975, sysslade Lindquist i huvudsak med olika restaureringsarbeten, framför allt som planerare och övervakare. Som pensionär fortsatte han som privat konsult, utan att slå av på takten, och nu hade han mer tid än tidigare att själv hålla i penseln. När han småningom i slutet av 1980-talet började »lägga av», hade han i någon form

arbetat i sjuttiofem kyrkor. Därtill hade han lett restaureringsarbeten i många andra byggnader, bl.a. i Vasa hovrätt, och för det fick han hovrättens förtjänstmedalj. Många städer anlidade honom som expert när det gällde att färgsätta byggnadernas fasader; spåren ser man fortfarande i bl.a. Helsingfors, Borgå, Raumo och Jakobstad.

Under sin tid som privat konsult lyckades Lindquist dessutom inleda ett fruktbringande samarbete med den färgindustri, som med sina moderna plastfärger länge hade varit en nagel i ögat på de antikvariska myndigheternas konservatorer. Han fick dem att återuppta produktionen av den traditionella äkta oljefärgen, och för Tikkurila Oy komponerade han fabriken LIN-oljafärg, som görs av kallpressad linolja och som kan fås i trettio olika nyanser; dessa bygger alla på Lindquists mångåriga dokumentation av äldre färger. För vissa andra av fabriken produkter komponerade Lindquist ända upp till femtio olika nyanser.

Thorvald Lindquist upplevdes ibland som en kontroversiell person, vilket främst berodde på att han alltid styvt höll på sina egna åsikter och värderingar; han var mera sällan en kompromissernas man. Sina åsikter byggde han i huvudsak på praktiska erfarenheter och på sina iakttagelser vid studiet av äldre färgskikt, och han trodde mera på intuition, tradition och erfarenhet än på en yngre generations vetenskapliga teorier. I sina bästa stunder påminde Thorvald Lindquist om 1700-talets kyrkomålare, vars kunnande byggde på en nedärvd tradition och på en praktisk färdighet, som innefattade en kännedom om både material och verktyg. Själv skrev han en gång om sitt förhållande till restaureringarna av kyrkornas interiörer: »När arbetet som process blir för lätt glömmar man att vidmakthålla det tidigare kunnandet, sin samlade erfarenhet».

Carl Jacob Gardberg